

Akava

15. 8. 2023

Akavan tavoitteet Euroopan parlamentin vaaleihin

Johdanto

Akava kannattaa vahvaa Euroopan unionia. Tavoitteenamme on osaava ja sivistynyt Eurooppa, jossa on vankka talouskasvu sekä toimivat sisämarkkinat ja liikkuvuus. Euroopassa pitää panostaa voimakkaasti tieteeseen, tutkimukseen ja kestävään kehitykseen. Korostamme sellaista eurooppalaista yhteistyötä, joka luo paljon lisäarvoa kansalaisille.

EU-jäsenyyden rinnalla Suomelle tärkeitä yhteisöjä ovat YK ja NATO. Tällä yhteistyön tiellä on syytä jatkaa. Arvot, rauha ja globaali vaikutuskanava ovat Euroopan unionin tuomia etuja. Akava Worksin selvitys (2019) unionijäsenyytemme vaikutuksista makrotalouteemme, jonka Oxford Economics laati, osoitti kiistatta taloudellisia hyötyjä.

Akavan näkemys on, että tarvitsemme vahvan ja toimivan EU:n. Sellainen EU luo tulevaisuutta ja kasvua sekä tukee demokratiaa, kansalaisten oikeuksia ja ympäristönäkökohtia. EU voi toimia turvallisuuden ja myös ruokaturvan vahvistajana. Vahvaa tukea Ukrainalle pitää jatkaa.

Suomessa tarvitaan EU-asioissa silti lisää ennakkointia ja keskustelua omista visioistamme ja aloitteita. Jos haluamme torjua jotain, meidän pitää tarjota käytökelpoisia vaihtoehtoratkaisuja. Aloitteellinen ja rakentava, yhdistäen oma etu yhteiseen etuun, sopii Suomelle ohjenuoraksi.

Tässä kannanotossa Akava nostaa esiin muutamia käytännön ehdotuksia, joita EU:n pitäisi saada aikaan seuraavalla Euroopan parlamentin ja komission viisivuotiskaudella.

EU:n pitää jatkaa aktiivisena työelämän toimijana

Yhteiset vapaan liikkuvuuden työmarkkinat edellyttävät yhteisiä pelisääntöjä. Esimerkiksi tekoälyn yhteydessä korostuvat innovaatiot ja uusien työpaikkojen luominen sekä näiden ohella tietosuoja-, työntekijöiden valvonta- ja tekijänoikeusasiat. **Kilpailurajoitussopimukset ja maalittaminen ovat rajat ylittäviä kysymyksiä eikä psykososiaalisista riskitekijöistäkään ole vielä saatu komission aloitetta.** Alustatyö, etätyö, työntekijöiden tiedottaminen ja kuuleminen sekä palkkatasa-arvodirektiivin toimeenpano ovat ajankohtaisia hankkeita.

Liikkuvuuden helpottamista tarvitaan edelleen: toisista jäsenmaista työtä hakevan oikeus saada työttömyysturvaa olisi pidennettävä 3 kuukaudesta 6 kuukauteen. Annettaessa esimerkiksi terveydenhuollon tai psykologian etäpalveluita toiseen jäsenmaahan vastuukysymykset ovat epäselviä ja muun muassa potilasdirektiivin täsmentämistä tarvitaan.

EU on arvoyhteisö

EU on arvoyhteisö ja rauhanprojekti, joka rakentuu demokratialle ja yhteisille arvoille. Joissain jäsenvaltioissa oikeusvaltiotilanne on heikentynyt, vaikka unionin välineet sen edistämiseen ovat jonkin verran vahvistuneet. Viime kädessä näissä asioissa rikkomuksia tehneen maan on menetettävä EU-varat, puheenjohtajamaan asema ja äänioikeus sekä lopulta erottava unionista. Lisäksi on käynyt yhä enemmän selväksi, että **tutkimuksen, opetuksen, tieteen ja taiteen vapaus on saatava eksplisiittiseksi oikeusvaltiokriteeriksi.**

Tutkimus ja koulutus EU:n painopisteenä

Tulevan EU-Euroopan työpaikat ja sivistys ovat suoraan kytköksissä osaamiseen. Siitä on tullut läpileikkaava teema monissa unionin kilpailukykyhankkeissa. Erasmus+-ohjelmaa pidetään merkittävänä menestystarinana, ja tutkimusohjelma Horizon sekä uusi Digital Europe -hanke ovat luoneet laajasti lisäarvoa. Näiden ohella luodaan eurooppalaisia tutkimus- ja koulutusalueita. Osaamisen merkitys on viime vuosina noussut EU-tasolla kohisten ja tähän suuntaan on syytä jatkaa.

Silti on vielä pitkä matka tavoitteeseen, että jäsenmaiden bruttokansantuotteesta 4 prosenttia menee tutkimukseen. Erasmus+-ohjelman opinnot pitää tunnustaa täysimääräisesti osaksi korkeakouluopintoja, kielitaitopaletin supistuminen on pysäytettävä ja opintoihin liittyvä suomalaisten kansainvälinen liikkuvuus täytyisi saada lisääntymään. Maailman korkeakoulujen kahdenkymmenen kärjessä TOP20-listalla ei ole tällä hetkellä yhtään EU-Euroopan korkeakoulua. Haasteita siis riittää.

Jotta voimme vastata näihin, **tutkimuksen ja koulutuksen osuutta EU:n budjetissa pitää kasvattaa huomattavasti.**

EU vahvan talouden moottorina: lisää kauppaa ja sisämarkkinoita

Euroopan unionilla on elintärkeä sija työpaikkojen ja kasvun luojana muun muassa uusien kauppasopimusten ja sisämarkkinoiden avulla. **Tarvitsemme lisää kauppasopimuksia** (esimerkiksi Yhdysvaltojen, Intian ja Etelä-Amerikan kanssa) **ja syvempiä sisämarkkinoita** esimerkiksi kiertotaloudessa ja palveluissa. Emme tarvitse yritystukien lisäpaisuttamista.

Toisaalta EU:n taloussääntöjen uudistamisen pitää johtaa julkistalouksien tervehtymiseen, tuottavuuden parantamiseen, korkeaan työllisyyteen ja kestävään kasvuun. Kasvun tukeminen pysyvällä velkaelvytyksellä ei ole mahdollista, joten julkisten talouksien velkaantumiselle ja budjettialijäämille pitää olla selvät rajat.

EU:n rahoitus ja markkinaratkaisut voivat myös myötävaikuttaa investointeihin ja infrastruktuuriin Suomessa. Erityisesti tämä koskee energiaa ja digitalisaatiota.

Suomi EU:n vihreän siirtymän kirittäjänä

EU:n vihreän kehityksen ohjelma eli Green Deal, vihreä siirtymä puhtaalla energialla, vähentää kokonaisriippuvuuttamme diktatuurimaista ja luo suurta kasvua ja työpaikkapotentiaalia Suomen taloudessa. EU:n ilmastopolitiikan tulee olla ympäristökriisejä ratkaisevien markkinoiden luomisessa eikä toimivia markkinaratkaisuja saa murtaa. Kansalliset erityispiirteet pitää ottaa huomioon esimerkiksi metsäasioissa vaarantamatta kuitenkaan tavoitteita ilmastomuutoksen ja luontokadon torjunnassa.

Suomen linjana EU:n vihreässä siirtymässä pitää olla luontokadon pysäyttäminen ja hiilineutraaliuden saavuttaminen vuoteen 2035 mennessä. Näillä tavoitteilla kirittäisimme unionin tulevia päätöksiä.

Yhtä lailla tärkeää on niin sanottu oikeudenmukainen siirtymä: panostukset koulutukseen ja jatkuvaan oppimiseen ovat menestyksekkään siirtymän välttämätön edellytys, jonka pitää täytyä Suomi hyötyä siitä.

Lisäksi

- EU:n terveysunionin vahvistamista on jatkettava erityisesti rajat ylittävien terveysuhkien torjumiseksi. EU tarvitsee mielenterveysohjelman.
- Suomella tulee olla myönteinen asenne unionin kehittämiseen esimerkiksi määränemmistöpäätöksiä lisäämällä ja kasvattamalla sen omia varoja.
- EU:n toimielimistä on alkamassa suomalaisten "joukkopako" eläköitymisaallon vuoksi ja uusia suomalaisia työntekijöitä on tullut vähän tilalle. Kehitys on käännettävä.